

DOI: <https://doi.org/10.32820/2074-8922-2024-82-161-168>
УДК 378.1:37

СУЧАСНА ТЕХНОЛОГІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ В УМОВАХ ВОЄННОЇ АГРЕСІЇ

© Пономарьова Г.Ф., Беляєв С.Б.

*Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради*

Інформація про авторів:

Пономарьова Галина Федорівна: ORCID: 0000-0002-8585-9740; Rector-hgpa@kharkov.com, доктор педагогічних наук, професор, ректор; Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради; пров. Руставелі, 7, м. Харків, 61001, Україна.

Беляєв Сергій Борисович: ORCID: 0000-0003-1272-2038; Belaev_12@ukr.net, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, психології, початкової освіти та освітнього менеджменту; Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради; пров. Руставелі, 7, м. Харків, 61001, Україна.

У статті наведено результати аналізу технології дистанційного навчання, яка використовується у вищих навчальних закладах України в умовах військової агресії. Вивчено відповідність нової технології дистанційного навчання актуальним методологічним підходам, що визначають базові вимоги щодо особливостей функціонування освітнього процесу. Доведено відповідність нової технології дистанційного навчання особистісно орієнтованому, системному та компетентнісному підходам.

Результати аналізу змін, що відбулися в системі освіти з 2020 року, представляють собою реакцію системи освіти на зовнішні чинники за умов необхідності забезпечення належної якості освітнього процесу. Аналіз чинників, що сприяли появі нових підходів до організації освітнього процесу дозволив виділити в якості ключових карантинні обмеження під час пандемії Covid-19, а також військову агресію.

На основі порівняння процедури впровадження нової технології дистанційного навчання з дистанційною технологією організації освітнього процесу, яка набула розповсюдження наприкінці ХХ століття, встановлено їх загальну схожість. Доведено відповідність нової технології дистанційного навчання основним вимогам системного, особистісно орієнтованого та компетентнісного підходів до організації освітнього процесу. Проведено аналіз складових нової технології дистанційного навчання.

Серед нових властивостей технології дистанційного навчання виділено такі, що забезпечують можливість отримання якісної освіти в нових умовах професійної підготовки. Виявлено нові підходи до організації освітнього процесу з використанням технології дистанційного навчання. Вони передбачають поєднання синхронного та асинхронного навчання. На основі дослідження особливостей організації освітнього процесу у закладах вищої освіти встановлено, що студенти мають можливість користуватись можливостями онлайн та офлайн навчання. Специфічні властивості нової технології дистанційного навчання ефективно забезпечують формування індивідуальної освітньої траєкторії студентів. Вони дають можливість обрати зручний час для навчання та поєднувати роботу та навчання. Використання дистанційного зв'язку та електронної пошти дає можливість швидко отримати консультацію викладача.

Ключові слова: заклад вищої освіти, професійна підготовка, технологія дистанційного навчання.

H. Ponomarova, S. Bieliaiev "Modern technology of distance learning in the system of professional training in the conditions of military aggression".

The article presents the results of the analysis of distance learning technology, which is used in higher education institutions of Ukraine in conditions of military aggression. An analysis of the compliance of the new distance learning technology with the main methodological approaches to which the educational process should comply, taking into account the current requirements for its organization, was carried out. The main idea is the need to use the requirements of a systematic, person-oriented and competency-based approach in education.

The results of the analysis of the changes that have taken place in the education system since 2020 are presented as the reaction of the education system to external requirements for the quality of the educational process. The factors that contributed to the emergence of new approaches to the organisation of the educational process are analysed. Quarantine restrictions during the Covid-19 pandemic, as well as military aggression, were identified as such factors.

Based on a comparison of the procedure for the introduction of a new technology of distance learning with the distance technology of the organising the educational process known at the end of the 20th century, their general similarity has been established. The compliance of the new distance learning technology with the basic requirements of systemic, person-oriented and competence-based approaches to the organization of the educational process has been proven. An analysis of the components of the new distance learning technology was carried out.

Among the new properties of distance learning technology are those that provide an opportunity to obtain quality education in the new conditions of professional training. New approaches to the organization of the educational process using distance learning technology have been identified. They consist of a combination of synchronous and asynchronous learning. Based on the study of the peculiarities of the organising the educational process in institutions of higher education, it is established that students have the opportunity to use online and offline learning. The specific properties of the new technology of distance learning effectively ensure the formation of an individual educational trajectory of students. They give students the opportunity to choose a convenient time for studying and to combine work and study. The use of remote communication and e-mail makes it possible to quickly get advice from the teacher.

Keywords: higher education institution, professional training, distance learning technology.

Постановка проблеми. Активізація досліджень системних властивостей освітнього процесу забезпечила перехід до впровадження системного підходу для опису характеристик взаємодії компонентів педагогічної системи глобалізаційних процесів. Також чинниками модернізації технологій організації професійної педагогічної підготовки в умовах закладу вищої освіти стали інтернаціоналізація освіти, карантинні обмеження під час пандемії COVID-19 та воєнна агресія. Зазначені чинники вплинули на організацію функціонування національної системи освіти, яка на цей момент вже здійснила перехід до використання компетентнісного підходу як такого, що має регулювати вибір форм і методів організації освітнього процесу.

Чинниками модернізації технологій організації освітнього процесу в закладі вищої освіти, що не залежали від об'єктивного розвитку наукових ідей, стали карантинні обмеження під час пандемії Covid-19, а також бойові дії. Перед національною системою освіти постало завдання адаптуватися до нових умов реалізації цілей і змісту професійної підготовки з дотриманням вимог щодо забезпечення високого рівня якості підготовки фахівців. Для всіх регіонів України початок 2020 року став етапом переосмислення наявних технологій організації навчання в закладі вищої освіти. Карантинні обмеження вимагали прийняття ефективних рішень стосовно визначення форм, методів і засобів організації

освітнього процесу, урахуваючи наявні ресурси. Із початком воєнного вторгнення 2022 року набутий досвід організації професійної підготовки фахівців із використанням засобів дистанційного зв'язку дозволив поновити освітній процес і забезпечити якісні освітні послуги для всіх категорій здобувачів освіти. Специфічні особливості організації освітнього процесу в умовах воєнної агресії зумовлюють актуальність і доцільність їх наукового вивчення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Освіта на початку ХХІ століття отримала нові вектори розвитку. Численні дослідження різних аспектів використання компетентнісного підходу в організації освітнього процесу (Н. Бібік, Л. Вашенко, Г. Єльнікова, О. Локшина, О. Овчарук, О. Пометун, О. Савченко, Л. Штефан) у поєднанні з парадигмою особистісно орієнтованого підходу в освіті (І. Бех, І. Зязюн, Л. Кондрашова, В. Кремень, О. Пехота, О. Савченко) обумовили формування системи принципів організації освітнього процесу в закладах вищої освіти (О. Дубасеюк, Л. Лісіна, А. Нісімчук, О. Пометун, Г. Пономарьова, В. Химинець, Л. Штефан). Подальші пошуки ефективних шляхів підвищення якості освітнього процесу стосувалися питань вивчення потенційних можливостей педагогічного управління розвитком системи професійної підготовки на засадах системного підходу в освіті (Н. Брюханова, В. Banathy, L. Bertalanffy, P. Checkland).

Технологія дистанційного навчання як окремий феномен в освіті кінця XX століття, що набула значного поширення на початку XXI століття, вивчається науковцями з позиції законодавчого регулювання та наявних технологічних рішень її впровадження. Так, Кучай О. та Дем'янюк А. виділяють основні етапи законодавчого врегулювання процедури впровадження в освітній процес технології дистанційного навчання та визначають зручні інструменти для цього [4]. Науковці Кривіцька В. В. Прищак М. Д. здійснюють порівняння дистанційної форми навчання з іншими формами навчання й відповідно до цього виділяють ряд її принципів переваг [7]. У своєму дослідженні Думанський Н.О. розглядає основні шляхи розвитку дистанційної освіти та надає класифікацію сучасних технологій дистанційної освіти на основі досвіду вітчизняних і закордонних закладів освіти [8].

Постановка завдання. Метою статті є аналіз організації професійної підготовки в закладах вищої освіти в умовах воєнної агресії з використанням сучасних технологій дистанційного навчання.

Виклад основного матеріалу. Визначення технології організації професійної підготовки концептуально має спиратись на провідні методологічні підходи та одночасно враховувати сукупність ключових факторів, що визначають вимоги щодо очікуваного результату, а також вихідні параметри функціонування педагогічної системи. Для освітніх систем другої половини XX століття характерною рисою стало використання домінуючої методології в розумінні закономірностей освітнього процесу з метою розроблення ефективних моделей забезпечення прогнозованих освітніх результатів. Чинниками, що визначають пошук нових методологічних підходів до організації професійної підготовки, зазвичай визначають загальні еволюційні процеси в суспільстві. Останнім часом до них додалися пов'язані з поступовим переходом до умов інформаційного суспільства, із притаманними йому цінностями та сукупністю сформованих компетентностей вимоги забезпечити здатність до самонавчання. До сучасних чинників реформування системи професійної підготовки також належать глобалізаційні процеси, які додають до переліку вимог щодо організації професійної підготовки формування адаптаційних механізмів, що створюють передумови до успішного інтегрування до соціуму [1].

Результатом наукових пошуків способів приведення процедури організації освітнього процесу до вимог актуальних освітніх парадигм стало використання одночасно кількох методологічних підходів, кожен з яких давав власне бачення моделі організації педагогічної взаємодії. Одночасно з особистісно орієнтованим було запроваджено системний і компетентнісний підхід. Упровадження кожного нового методологічного підходу здійснювалось на підставі визнання його принципів переваг. При цьому вже наявні методологічні підходи залишались чинними завдяки накопиченому досвіду ефективного вирішення ними власної системи специфічних завдань, що призвело до формування набору альтернативних інструментів організації освітнього процесу, серед яких потрібно здійснити обґрунтований вибір, ураховуючи характеристики очікуваних результатів.

Система вищої освіти початку XXI століття орієнтується на використання компетентнісного підходу в процесі визначення ключових характеристик очікуваних результатів професійної підготовки фахівців, які конкретизуються в переліку загальних і фахових компетентностей, програмних результатів навчання тощо. Вимоги компетентнісного підходу формувались упродовж другої половини XX століття під впливом ідей концепції навчання упродовж життя («A memorandum on Lifelong Learning») унаслідок усвідомлення цінності освіти з позиції формування готовності до перекваліфікації, адаптування до нових умов праці, що спирається на спрямованість підвищувати свій освітній рівень упродовж життя.

У відповідності до положень компетентнісного підходу модель фахівця науковці (Н. Бібік, О. Овчарук, О. Савченко, О. Пометун) визначають в якості інтегральної характеристики за допомогою ключових компетентностей, які описують здатність навчатися та оперувати знаннями, займатись самоосвітою, здатність до рефлексії, інші особистісні характеристики (стан розвитку задатків, фізичне та ментальне здоров'я, творчість і комунікабельність) [2].

Зміни в освітньому процесі, що обумовлюються необхідністю інтегрування основних форм, методів, підходів, характеризуються інтегруванням до чинної моделі освітнього процесу нових елементів чи заміною окремих його складових. Опис процедури таких змін із обґрунтуванням алгоритму впровадження інновацій описується

в межах системного підходу. Відтак, поряд із компетентнісним потрібно використовувати системний підхід.

Інструменти різних методологічних підходів у процесі розроблення складових системи професійної підготовки об'єднуються за допомогою процедурної інтеграції методологічних підходів [3], що забезпечує узгодженість вимог щодо визначення цілей, змісту, форм і методів навчання. У такий спосіб на момент першого карантинного обмеження, що припадає на початок 2020 року у зв'язку з пандемією Covid-19, фіксування уваги на забезпеченні досягнення цілей особистісного розвитку окремого індивіда, а також на інтегруванні різних освітніх технологій, призвело до розгляду освітнього процесу як цілісної системи.

Пандемія Covid-19 і пов'язані з нею карантинні обмеження створили нову передумову для еволюційних процесів у системі освіти. Традиційні підходи до вибору форм і методів навчання отримали критичну оцінку, ураховуючи нові специфічні особливості налагодження комунікації в освітньому процесі. Серед наявних інструментів було акцентовано увагу на засоби реалізації технології дистанційного навчання [6]. Для початку ХХІ століття технологія дистанційного навчання поступово набувала популярності завдяки закладеній в ній можливості отримувати якісну освіту, не відвідуючи фізично заклад освіти. Технологія дистанційного навчання створювалася з метою забезпечення рівного доступу до освітніх послуг здобувачів освіти різних категорій, які внаслідок низької пропускної спроможності традиційних форм навчання не мали можливості вступити на перший курс денної чи заочної форми навчання. Технологією також успішно скористались здобувачі освіти, які внаслідок умов праці (повний робочий день без можливості брати відпустку для відвідування закладу освіти під час сесії, перебування на військовій службі чи знаходження на великій відстані від закладу освіти) не мали фізичної змоги відвідувати заняття денної чи заочної форми навчання. Надання освіти засобами технології дистанційного навчання розглядалось науковцями як інструмент створення рівних можливостей для категорій вступників, які не отримували традиційно доступу до якісної освіти. Освітній процес, у відповідності до концептуальних положень технології дистанційного навчання, розглядався як такий, що здійснюється систематично за

розкладом за допомогою засобів відеозв'язку, а також передбачає надсилання персональних завдань за допомогою електронної пошти, інших месенджерів.

Масовий перехід до організації освітнього процесу з використанням інструментів дистанційного навчання в Україні 2020 року був обумовлений необхідністю підтримання систематичності навчання. Проведення занять із використанням відеозв'язку перевело навчальне спілкування в новий формат взаємодії, за якого суб'єкти освітнього процесу підтримують комунікацію в режимі реального часу. Це дозволяє зберегти розклад навчальних занять, що забезпечує систематичність навчання, послідовність вивчення тем у межах освітніх компонентів. У періоди пом'якшення карантинних обмежень навчання проводилося в змішаному форматі: частина здобувачів освіти навчалася в аудиторіях, а частина – з використанням інструментів дистанційного навчання. Таким чином, на момент початку військового нападу на Україну заклади освіти отримали досвід проведення занять у дистанційному форматі, а також згенерували додаткові форми такого навчання, що стосувались проведення занять у синхронному та асинхронному режимі.

Для здобувачів освіти організація освітнього процесу з використанням засобів дистанційного зв'язку переважно відповідає концептуальним вимогам технології дистанційного навчання. Технологію дистанційного навчання науковці Кучай О, Демянюк А. визначають як сукупність форм, методів і засобів взаємодії учасників освітнього процесу в процесі самостійного засвоєння певного обсягу професійних знань за умов здійснення контролю за цим процесом [4]. Науковці також репрезентують технологію дистанційного навчання як процедури, за якої викладач за допомогою онлайн-сервісів (наприклад, Google Classroom) публікує навчальні матеріали, надсилає завдання та перевіряє їх. Використання онлайн сервісів для розміщення навчальних матеріалів виступає складовою ефективною організацією навчання з використанням технології дистанційного навчання. Важливою вимогою щодо організації освітнього процесу при цьому визначається надання для здобувачів освіти усіх необхідних матеріалів, що уможливають опрацювання навчального матеріалу. Зауважимо, що представлене бачення технології дистанційного навчання не повністю відповідає її ідеології і у такий

спосіб максимально наближає освітній процес до організації самостійної роботи, що відбувається під керівництвом викладача.

Якісне дистанційне навчання передбачає систематичну організацію лекційно-семінарських занять за розкладом. Саме в цьому полягає принципова відмінність технології дистанційного навчання від організації самостійної діяльності здобувачів освіти з використанням сервісів надання інформації. Для технології дистанційного навчання характерним є проведення онлайн занять із використанням зручних та доступних засобів відеозв'язку. На думку І. Шинковської та І. Заєць [5], звичайні лекції за умов використання технології дистанційного навчання можуть бути замінені на відеолекції, а замість традиційних практичних занять можна пропонувати комп'ютерні тренінги та лабораторні роботи. Аналогічно відбувається проведення контрольних заходів шляхом заміни традиційного заліку на контрольне тестування. Від традиційної організації дистанційної освіти описані приклади відрізняються припущенням, що навчальні заняття можуть проводитися в різні способи, а дотримання систематичності занять не визначається як базова вимога.

Порівняння класичної дистанційної освіти з процедурою організації навчання за денною формою, а також за заочною формою показує, що заняття з використанням технології дистанційного навчання мають проводитися онлайн за розкладом, що відповідає тижневому розкладу занять денної форми навчання. За таких вимог навчання за своїми загальними характеристиками не наслідують практику впровадження в освітній процес організованої викладачем за його безпосереднього керівництва самостійної навчальної діяльності здобувачів освіти. Систематичність проведення занять також відрізняє дистанційне навчання від заочної форми організації освітнього процесу, коли лекційні заняття проводяться не регулярно, а в спеціально відведені терміни.

Порівняння пропонованих різними авторами визначень технології дистанційного навчання, класичних визначень дистанційної освіти та практики організації освітнього процесу в сучасних закладах вищої освіти, що знаходяться в безпосередній близькості до зони бойових дій і внаслідок цього не можуть дозволити офлайн заняття, дозволяє виділити такі складові організації освітнього процесу в дистанційному форматі.

Заклад вищої освіти обирає зручну платформу для систематичного інформування здобувачів освіти (Moodle, Google Classroom, Khan Academy), де розміщується вичерпна інформація з кожного освітнього компонента (робоча навчальна програма чи силабус із описом мети та завдання дисципліни, найменуваннями тем, розподілом часу на вивчення кожної теми з деталізацією форм і методів навчання, питаннями для самостійного опрацювання, заліковими питаннями та критеріями оцінювання; підручники й навчально-методичні посібники, методичні рекомендації та інші допоміжні матеріали). Заклад вищої освіти визначає особливості організації навчальної комунікації з різними категоріями здобувачів освіти, що позначається на відвідуванні ними занять. Для дистанційної технології навчання визначальною характеристикою є систематичні заняття з використанням засобів дистанційного зв'язку за допомогою платформ Zoom, Skype, Google Meet тощо. Семінарсько-практичні заняття в такому випадку проводяться з використанням зручних платформ, що дозволяють організувати обговорення, налагодити роботу в парах чи групах для вирішення поставлених завдань. Як результат, у науковий обіг увійшли поняття онлайн та офлайн навчання, що охарактеризували провідні характеристики роботи здобувачів освіти з виконання навчальних завдань, навчального спілкування тощо.

Ряд відмінних від класичного дистанційного навчання рис для сучасних варіантів організації навчання з використанням засобів дистанційного зв'язку дозволяє схарактеризувати основні ознаки онлайн навчання. По-перше, слід звернути увагу на існуванні різних підходів щодо організації освітнього процесу, що може мати формат онлайн навчання чи змішаний формат. У наведених випадках передбачається використання різних платформ для проведення лекційних і семінарсько-практичних занять у режимі онлайн. Допускається навчання в синхронному та асинхронному режимі, що виступає принципово новим баченням процедури організації освітнього процесу. Такий підхід відходить від класичних канонів дистанційного навчання і створює для здобувачів освіти безпрецедентні можливості поєднання навчання з працею у зв'язку з тим, що перегляд відеоматеріалів та виконання навчальних завдань тепер відбуватиметься у

їх вільний час, а не за традиційним розкладом занять.

Із позиції наукового оцінювання ефективності технології організації освітнього процесу з використанням засобів дистанційного зв'язку слід указати на відповідність нових процедур принципу студентоцентрованого навчання, що повністю відповідає особистісно орієнтованому підходу в освіті. Розширюється спектр питань, завдяки яким здобувачі освіти самостійно приймають рішення (вибір часу, форми, способу включення в освітній процес). Відповідність системному підходу забезпечується шляхом раціонального інтегрування нових форм, методів і способів організації освітнього процесу до наявної педагогічної системи. Залишаючись ззовні класичною лекційно-семінарською системою, система професійної підготовки в сучасному закладі вищої освіти набуває нових специфічних особливостей, що процедурно позиціонують її якісно новим концептуальним підходом до підготовки фахівців. Цьому значно сприяє відповідність онлайн навчання вимогам компетентнісного підходу, що незмінно визначає загальні характеристики очікуваних результатів та обумовлює вибір методів навчання, а також вимогам системного та особистісно орієнтованого підходів.

Принцип студентоцентрованого навчання реалізується через надання здобувачам освіти можливості навчатись незалежно від місця їх перебування: у межах України чи за кордоном. Тим самим час для навчання можна обирати довільно упродовж доби, що дає можливість поєднувати навчання з працею або синхронізувати своє навчання зі зручним часом упродовж доби у зв'язку з необхідністю врахування місця проживання, що позначається на відмінності в часі. Для здобувачів освіти в межах традиційного навчання мають створюються умови для формування індивідуальної освітньої траєкторії. За умов реалізації технології онлайн-навчання здобувач освіти ознайомлюється з розкладом занять і графіком освітнього процесу, і на його основі складає власний розклад, урахуваючи графік робочого процесу на безпосередньому місці роботи.

У Комунальному закладі «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради з окремих спеціальностей більше половини здобувачів освіти працевлаштовані і у зв'язку з цим навчаються за індивідуальним планом-графіком. Цій категорії студентів надано

можливість навчатись в асинхронному режимі. Для здобувачів освіти, які обирають асинхронний режим навчання, заклад вищої освіти створює умови для самостійного опрацювання матеріалу шляхом надання підручників і навчально-методичних посібників в електронному вигляді; відкриття репозиторію з текстами лекцій; іншими матеріалами для успішного самостійного навчання. Освітній процес при цьому має орієнтованість на вивчення змісту освітніх компонентів здебільшого шляхом самостійного опрацювання матеріалу чи під час процесі лекційно-семінарських занять.

Здобувачі освіти також можуть долучатись до онлайн занять. Усі аудиторні види роботи у такому випадку виконуються за розкладом навчальних занять. Лекційні та семінарські заняття проводяться за допомогою платформи Zoom, Skype, Google Meet тощо. Потрібні навчальні матеріали для підготовки до семінарських занять чи виконання практичних робіт розміщуються в Google Classroom. Практичні завдання, у межах нової технології дистанційної освіти у форматі онлайн навчання, передбачають організацію самостійної пошуково-творчої діяльності, що орієнтована на формування практичних умінь користуватись отриманими теоретичними знаннями на практиці. Передбачається створення гнучкого графіку подання виконаних завдань для перевірки викладачем, що обмежується чіткими календарними термінами. Викладач при плануванні термінів подання виконаних завдань має враховувати всі можливі особисті обставини та одночасно стимулювати до систематичного навчання з дотриманням певного темпу проходження навчального матеріалу.

Здобувачі освіти повинні виконувати навчальне завдання відповідно до затвердженого графіку освітнього процесу. Поєднання зазначених вимог утворює новий, у порівнянні з традиційною організацією освітнього процесу, графік подання виконаних практичних робіт та індивідуальних завдань, що визначає пролонговані в часі терміни з наданням викладачеві розширених повноважень стосовно прийняття санкцій по відношенню до робіт, які не були подані у визначені терміни.

Новою технологією дистанційного навчання є віртуальні лабораторії, у яких здобувачі освіти можуть ознайомитись із відеоматеріалами проведення експериментів, лабораторних робіт тощо. Практична

підготовка отримує нові властивості завдяки розробленій системі індивідуальних завдань, що постійно оновлюються з метою підтримки самостійної пошуково-творчої діяльності здобувачів освіти. Більшу цінність при цьому мають завдання, відповідь на які не можна знайти в інтернеті. Це, своєю чергою, визначає важливою вимогою до навчально-методичного забезпечення освітнього процесу розроблення викладачем оригінальних завдань, питань для самостійного опрацювання, виконання яких передбачає самостійну навчальну діяльність здобувачів освіти.

Вимоги до якості прогнозованих результатів освітнього процесу, що описуються категоріями загальних і спеціальних компетентностей, програмних результатів навчання в процесі реалізації нової технології дистанційного навчання визначають характеристики методів, форм, критеріїв оцінювання теоретичної та практичної підготовки здобувачів освіти. Подальший розвиток компетентностей, що обумовлюються самостійним характером опрацювання матеріалу, передбачає залучення до творчого виконання поставлених завдань, що й забезпечує в підсумку конкурентоспроможність випускників, створює базу для подальшого підвищення кваліфікації та можливого перепрофілювання.

Аналіз основних характеристичних ознак сучасної практики організації дистанційного навчання дає підстави констатувати виникнення нової технології, що представляє собою специфічне навчання з більшою свободою вибору форм, методів навчання та способів організації навчальної комунікації порівняно з традиційним очним навчанням, і відомою ще до початку карантину під час пандемії Covid-19 технологією дистанційного навчання. Навчання

здебільшого перейшло в формат онлайн спілкування, але здобувач освіти може отримати консультацію у будь-який зручний час користуючись месенджерами. Надсилання виконаних завдань відбувається за допомогою визначених платформ, що висвітлюють терміни подання виконаних завдань для оцінювання. Прозорість оцінювання та доступність всієї потрібної для навчання інформації визначає безперечні переваги нової технології дистанційного навчання.

Висновки та перспективи подальших досліджень. За нових вимог створення безпечних умов для здобуття вищої освіти виникла та швидко розвивається нова технологія дистанційного навчання, що ґрунтується на поєднанні онлайн та офлайн форм організації навчальної взаємодії, синхронного та асинхронного навчання. Оцінювання нової технології дистанційного навчання з позиції відповідності чинній освітній парадигмі вказує на її високу ефективність за умов одночасного врахування трьох сучасних методологічних підходів, на основі яких відбуваються еволюційні процеси в освіті на рівні законодавчого регулювання (особистісно орієнтованого, системного та компетентнісного). Набутий на сьогодні досвід організації освітнього процесу вказує на перспективи подальшого дослідження таких його складових, як співвідношення онлайн та офлайн занять з позиції їх доцільності та ефективності. Потребують додаткового оцінювання у вимірах норм часу нові види навчально-методичної роботи науково-педагогічних працівників, які пов'язані зі створенням мультимедійного забезпечення освітніх компонентів, розроблення електронних підручників, посібників, створення відеоматеріалів із проведення практичних і лабораторних робіт

Список використаних джерел:

1. Беляєв С. Б. Аналіз і перспективи вибору концептуальних підходів до формування змісту освіти / С. Б. Беляєв // Педагогічні науки : зб. наук. праць. – Херсон, 2016. – Вип. LXXIX, т. 2. – С. 7–12.
2. Беляєв С. Б. Компетентнісний підхід до організації професійної підготовки майбутнього вчителя до розроблення й використання педагогічних технологій / С. Б. Беляєв // Педагогічні науки : зб. наук. праць. – Херсон 2017. – Вип. LXXX, т. 3. – С. 102–106.
3. Беляєв С. Б. Процедурна інтеграція методологічних підходів у розробленні змісту професійної підготовки / С. Б. Беляєв // Науковий часопис національного педагогічного університету

- імені М.П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи : зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова. – Київ : В-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2019. – Вип. 67. – С 17-21. – Режим доступу : <http://www.chasopys.ps.npu.kiev.ua/archive/67-2019/6.pdf> (дата звернення 18.03.2024)
4. Кучай О. Сучасні технології дистанційного навчання [Електронний ресурс] / О. Кучай, А. Демянюк. – Режим доступу : <http://gsip.wunu.edu.ua/index.php/gsipua/article/view/52/31> (дата звернення 18.03.2024)
5. Шинковська І. Л. Особливості дистанційного навчання в системі вищої освіти [Електронний ресурс] / І. Л. Шинковська, І. П.

Заєць. – Режим доступу : <https://naukam.triada.in.ua/index.php/konferentsiji/45-p-yatnadtsyata-vseukrajinska-praktichno-piznavalna-internet-konferentsiya/269-osoblivosti-dstantsijnogo-navchannya-v-sistemi-vishchoji-osviti> (дата звернення 18.03.2024)

6. Пономарьова Г. Ф. Нові педагогічні технології : навч.-метод. посіб. / Г. Ф. Пономарьова, О. О. Бабакіна, С. Б. Беляєв. – Харків : СПД-ФО Захаренко В. В., 2013. – 282 с.

7. Кривіцька В. В. Технологія дистанційного навчання [Електронний ресурс] / В. В. Кривіцька, М. Д. Пришак. – Режим доступу : <https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/29708/9638.pdf?sequence=3> (дата звернення 18.03.2024)

8. Думанський Н. О. Класи сучасних технологій дистанційної освіти [Електронний ресурс] / Н. О. Думанський. – Режим доступу : <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2019/apr/16376/vis610inform-syst-119-125.pdf> (дата звернення 18.03.2024)

References

1. Bieliaiev, SB 2016, 'Analiz i perspektyvy vyboru kontseptualnykh pidkhodiv do formuvannya zmistu osvity' [Analysis and prospects for choosing conceptual approaches to the formation of educational content], *Pedahohichni nauky*, iss LXIX, vol. 2, Pp. 7–12.

2. Bieliaiev, SB 2017, 'Kompetentnisnyi pidkhid do orhanizatsii profesiinoi pidhotovky maibutnoho vchytelia do rozroblennia y vykorystannia pedahohichnykh tekhnolohii' [A competent approach to the organization of future teachers' professional training for the development and use of pedagogical technologies], *Pedahohichni nauky*, iss. LXXX, vol. 3, Pp. 102–106.

3. Bieliaiev, SB 2019, 'Protседurna intehratsiia metodolohichnykh pidkhodiv u rozroblenni zmistu profesiinoi pidhotovky' [Procedural integration of methodological approaches in developing the content of professional training], *Naukovyi chasopys natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M.P. Drahomanova. Seriya 5. Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy*, iss 67, Pp. 17-21.

4. Kuchai, O & Demianiuk, A n. d., *Suchasni tekhnolohii dystantsiinoho navchannia [Modern technologies of distance learning]*, viewed 18.03.2024 <<http://gsip.wunu.edu.ua/index.php/gsipua/article/view/52/31>>

5. Shynkovska, IL & Zaiets, IP n. d., *Osoblyvosti dystantsiinoho navchannia v systemi vyshchoi osvity [Peculiarities of distance learning in the system of higher education]*, viewed 18.03.2024 <<https://naukam.triada.in.ua/index.php/konferentsiji/45-p-yatnadtsyata-vseukrajinska-praktichno-piznavalna-internet-konferentsiya/269-osoblivosti-dstantsijnogo-navchannya-v-sistemi-vishchoji-osviti>>

6. Ponomarova, HF, Babakina, OO & Beliaiev, SB 2013, *Novi pedahohichni tekhnolohii [New pedagogical technologies]*, SPD-FO Zakharenko V. V., Kharkiv.

7. Kryvitska, VV & Pryshchak, MD n. d., *Tekhnolohiia dystantsiinoho navchannia [Distance learning technology]*, viewed 18.03.2024 <<https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/29708/9638.pdf?sequence=3>>

8. Dumanskyi, NO n. d., *Klasy suchasnykh tekhnolohii dystantsiinoi osvity [Classes of modern distance education technologies]*, viewed 18.03.2024 <<https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2019/apr/16376/vis610inform-syst-119-125.pdf>>

Стаття надійшла до редакції 30.03.2024 р.